

Notariaat: klein kantoor? Fuseer of werk samen.

De KNB, de beroepsorganisatie voor notarissen, bemoeit zich actief met kantoren met opvolgingsproblemen. Met meerdere kleinere kantoren is het gesprek aangegaan om te kijken of samenwerking mogelijk is en zelfs of fusies wenselijk zijn. Dat bevestigt Annerie Ploumen, die per 1 oktober gestopt is als voorzitter van de KNB.

‘Het aantal kantoren op zich is natuurlijk minder relevant, maar de landelijke dekking van de dienstverlening wel’, zegt Ploumen. ‘Onder meer in het noorden van het land en in Zeeuws-Vlaanderen moeten we proactief optellen. Bij kleinere kantoren kijken we wat er dan kan.’

De KNB zette begin dit jaar ‘na signalen’ een enquête uit onder kantoren om een beeld te krijgen van de problematiek. Ook gaf zij daarbij aan kantoren aan, indien gewenst, mee te willen denken over oplossingen. Enkele tientallen kantoren staken toen hun vinger op.

Ploumen, zelf werkzaam op de Amsterdamse Zuidas, was bijna vier jaar voorzitter. Speerpunten in die tijd waren het vak aantrekkelijk houden voor nieuwe mensen en het toegankelijk houden van de dienstverlening voor zoveel mogelijk mensen en bedrijven, zegt zij.

De zorgen van de KNB en Ploumen komen niet uit de lucht vallen. Terwijl het aantal gepasseerde akten stijgt, is het een uitdaging voor veel notarissen om goed personeel of een opvolger te vinden. Tussen 2021 en 2024 slonk het aantal kantoren, van 1363 naar 1306. Het aantal notarissen, kandidaat-notarissen en toegevoegd notarissen (in loondienst, red.) groeide wel, van 3374 tot 3427.

Van deze drie categorieën zijn alleen de notarissen als aandeelhouder eindverantwoordelijk ondernemer bij een kantoor. Een op de vijf daarvan is zestigplusser. Reden voor Ploumen om onder de titel Futurepro(o)f een aantal initiatieven te lanceren die het notariaat aantrekkelijk en relevant moeten houden, zoals de hervorming van de opleiding om meer rechtenstudenten richting het vak te lokken. Dat blijft ook voor haar opvolger Barbara van Kampen belangrijk, waarschuwt ze: ‘Het is soms nog steeds lastig voor kantoren om goed personeel te vinden of opvolgers voor notarissen die stoppen.’

Onlangs fuseerden twee van Nederlands grootste notariskantoren, Westport Notarissen en Hermans & Schuttevaer, tot een nieuwe marktleider buiten de Zuidas. Hun motivatie: meer schaalgrootte om meer te kunnen investeren in digitalisering, een aantrekkelijke werkgever te blijven en zo een antwoord vinden op schaarste op de arbeidsmarkt. Vormt deze fusie het startschot voor een consolidatieslag? Ploumen twijfelt. ‘Als je kijkt naar de vraag hoe je meer kunt samenwerken, dan is dat helemaal geen gek idee. Al zagen we twintig jaar geleden ook al consolidatie. We moeten goed kijken naar de juiste oplossingen en mogelijkheden.’

Een andere snelgroeïende keten is Het Notarieel uit Zwolle, dat inmiddels een tiental kantoren toevoegde aan zijn organisatie. ‘Dat is — voor zover ik kan inschatten — geen verkeerd model’, zegt Ploumen. ‘Ik verwacht, en ik hoop ook, dat vooral de kleinere

organisaties meer samen gaan doen. Dat is zowel voor de kwaliteit van de dienstverlening als voor de landelijke dekking belangrijk.'

Een andere mogelijkheid waar de KNB de geesten rijp voor zegt te willen maken, is meer digitale dienstverlening. Ploumen is gecharmeerd van de noodtestamentenservice. Sinds voorjaar 2023 hebben zich 47 notariskantoren bij dit centrale telefoonnummer aangesloten. 'Daarmee hebben deze notarissen zich bereid verklaard om in noodgevallen bij mensen langs te gaan, bijvoorbeeld in het ziekenhuis, om ter plekke een testament op te maken.' Wordt er veel gebruik van gemaakt? Tot op heden werden in anderhalf jaar tijd 43 aktes met spoed 'op locatie' opgesteld. Ter vergelijking, maandelijks worden in Nederland zo'n 20.000 testamenten opgesteld. Ploumen: 'Maar de bereidheid vanuit het notariaat is er in elk geval.'

Ook is het sinds dit jaar mogelijk om digitaal een bv op te richten, een eis vanuit Brussel en al lange tijd een wens, zowel van bedrijfsleven als notariaat. Maar nu het kan, blijkt de ondernemer in spe het digitale loket nog niet te bestormen: tussen januari en september werden er 47 bv's online opgericht. Ter vergelijking: op maandbasis zijn het er op de traditionele manier gemiddeld zo'n 6000.

Ploumen: 'Dat het in het begin niet storm zou lopen is geen verrassing voor ons, maar ook hier geldt dat het een gewenningsproces is, denken wij.' Bovendien heeft het notariaat volgens haar goede hoop op de mogelijkheid in de nabije toekomst ook de levering van hypotheekaktes digitaal te kunnen doen.